

MASARYKOVA UNIVERZITA

ÚSTAV HUDEBNÍ VĚDY

PODZIM 2018

Symbolismus v hudbě a v umění,
symbolistní myšlení v hudební historii, způsoby hudební symbolizace
MgA. Vojtěch Dlask, Ph.D.

1

Úvod do hudebního symbolismu I

– vybrané způsoby symbolizování v hudbě napříč historií

Přečtěte si:

ALLEAU, RENÉ. Hermés a dějiny věd. Malvern, Praha 2005, ISBN 80-86702-09-X, str. 13–25, 67–74, kapitoly: Tradice a zkušenost posvátna, Význam a funkce symbolismu v dějinách přírodních věd

DYKAST, ROMAN. Hudba věku melancholie. TOGGA, Praha 2005, ISBN 80-902912-5-2, str. 221–257

FALTUS, LEOŠ. Hudební sémiotika pro skladatele. JAMU, Brno 1993, ISBN 80-85429-14-4

Další texty:

DLASK, VOJTĚCH. Možnosti a meze hudebního symbolizování, dizertační práce. JAMU, Brno 2009, 1. část, 4.1, str. 23–32 – transgrese, subverze

KEE, PIET. Číslo a symbolika v passacaglii a ciaconně. JAMU, Brno 1993

LAKOFF, GEORGE – JOHNSON, MARK. Metafory, kterými žijeme. Host, Brno 2002, ISBN 80-7294-071-6

2

Úvod do hudebního symbolismu II

– období fin de siècle specifika směru symbolismu, jeho kořeny a zánik

Přečtěte si:

BLANCHOT, MAURICE. Literární prostor. Herrmann & synové, Praha 1999, ISBN neuvedeno

JAROČIŇSKI, STEFAN. Debussy. Opus, Bratislava 1989, ISBN 80-7093-001-2

Další texty:

LOST PARADISE: SYMBOLIST EUROPE. The Montreal Museum of Fine Arts, Montreal 1995, ISBN 2-89192-194-1

NIETZSCHE, FRIEDRICH. Zrození tragedie. Nakladatelství Aloisa Srdce, Praha 1923

3

Symbolismus v oblasti Ruska

Přečtěte si:

CHODASEVIČ, VLADISLAV. Těžká lyra. Opus, Česká Skalice 2003, ISBN 80-902672-7-0, str. 152–163, kapitola Konec Renáty

Další texty:

PASTERNAK, BORIS. Glejt, Lidé a okolnosti. In: Vzdušné tratě, Odeon, Praha 1986, str. 162–246 a 360–412

SOLOVJOV, VLADIMIR. Legenda o Antikristu. Refugium Velehrad-Roma s. r. o., Velehrad 1996, ISBN 80-86045-01-3

4

Analýzy pozdních klavírních děl A. N. Skrjabin a V. I. Rebikova

DRAMATIKA RUSKÉHO SYMBOLISMU III. Masarykova univerzita Brno 2004, ISBN 80-210-3338-X
DLASK, VOJTĚCH. Symbolismus v hudbě. JAMU, Brno 2009, ISBN 978-80-7460-010-4, str. 36–75
KEPRT, MAREK. Hudební řeč Skrjabinova středního období na příkladu skladatelových klavírních poém, dizertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra muzikologie, Olomouc 2008, dostupné online: <https://uloz.to!/Z2ZlBiWV7CgS/keprrt-skrjabin-zip>

5

Symbolismus v severovýchodní Evropě

Přečtěte si:

IBSEN, HENRIK. Peer Gynt. In: Hry II, Odeon, Praha 1975, str. 215–410

WYSPIAŃSKI, STANISŁAV. Veselka. In: Varšavanka; Veselka, Odeon, Praha 1988

Další texty:

LAYTON, ROBERT. Sibelius. J. M. Dent and Sons Ltd., London 1965

VOM KLANG DER BILDER: Die Musik in der Kunst des 20. Jahrhunderts, Munich 1985, kapitola Čiurlionis, Skrjabin und der osteuropäische Symbolismus (Eberlein, Dorothee)

6

Analýzy vybraných partitur Karola Szymanovského a Jeana Sibelia

Přečtěte si:

DLASK, VOJTĚCH. Symbolismus v hudbě. JAMU, Brno 2009, ISBN 978-80-7460-010-4, str. 81–87 a 89–97, kapitoly Karol Szymanowski a Jean Sibelius

Další texty:

BEGEGNUNG MIT KAROL SZYMANOWSKI. Verlag Philipp Reclam jun. Leipzig, Leipzig 1982

LAYTON, ROBERT. Sibelius. J. M. Dent and Sons Ltd., London 1965

7

Německý symbolismus, symbolismus v anglicky mluvících zemích

Přečtěte si:

RILKE, RAINER MARIA. ELEGIE Z DUINA. IN: ELEGIE, SONETY. BB ART, PRAHA 2002, ISBN 80-7257-787-5

ELIOT, THOMAS STEARNS. O básnictví a básnících. Odeon, Praha 1991, ISBN 80-207-0286-5

MASTERS, EDGAR LEE. Spoonriverská antologie. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1957

Další texty:

LINDSAY, VACHEL. Kongo. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1961

LOST PARADISE: SYMBOLIST EUROPE. The Montreal Museum of Fine Arts, Montreal 1995, ISBN 2-89192-194-1, kapitola Music for the Eye (G. Metken), Richard Wagner and Symbolist Painting

8

analýzy raných skladeb A. Schönberga

Přečtěte si:

KŠICOVÁ, DANUŠE. Secese, slovo a tvar. MUNI, Brno 1998, ISBN 80-210-1970-0

ELIOT, THOMAS STEARNS. Pustá země. PROTIS, Praha 1996, ISBN 80-85940-09-4

Další texty:

EGGBRECHT, HANS HEINRICH. Hudba a krásno. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, ISBN 80-7106-479-3

GOLDWATER, ROBERT. Symbolism. Harper and Row Publishers, New York, rok vydání neuveden, ISBN 0-06-430095-1

KANDINSKY, WASSILY. Bod, linie, plocha. Triáda, Praha 2000, ISBN 80-86138-16-X

MUSIL, ROBERT. Pokušení tiché Veroniky, Portugalka. In: Pozůstalost za života, Odeon, Praha 1991, ISBN 80-207-0339-X, str. 100-144

HAUPTMANN, GERHARD. Potopený zvon. Česká grafická unie, Praha 1922, dostupné online: <http://kramerius4.nkp.cz/search/i.jsp?pid=uuid:199aa190-06f4-11e6-a611-005056827e51&q=hauptmann>

9

Francouzský a belgický symbolismus

Přečtěte si:

JAROCIŇSKI, STEFAN. Debussy. Opus, Bratislava 1989, ISBN 80-7093-001-2

MALLARMÉ, STÉPHANE. Faunovo odpoledne a jiné básně. Svoboda, Praha 1996, ISBN 80-205-0287-4, str. 49–73, Vrh kostek...

Další texty:

GIDE, ANDRÉ. Pojednání o Narkisovi, teorie symbolu. Knihy dobrých autorů, Kamilla Neumannová, Praha 1912, dostupné online: <https://uloz.to/!CcS0Dn1LAegp/gide-narcis-zip>

LAJOINIE, VINCENT. Erik Satie. Editions l'Age d'Homme, Lausanne 1985

MAETERLINCK, MAURICE. Krátké hry o smrti. Na konáři, Mníšek pod Brdy 2014, ISBN 978-80-904487-3-5

VALÉRY, PAUL. Mladá Parka. In: Jan Kameník, Překlady, Triáda, Praha 1996, ISBN 80-901861-6-5, str. 69–93

10

Analýzy raných kompozic Erika Satieho

Přečtěte si:

ŠTĚPÁNEK, VLADIMÍR. Francouzská moderní hudba. Supraphon, Praha – Bratislava 1967, str. 7–37, kapitola Tvrdošijný předchůdce – Erik Satie

Další texty:

VALÉRY, PAUL. Literární rozmanitosti. Odeon, Praha 1990, ISBN 80-207-0175-3, str. 187–196, str. 204–221, kapitoly: Dopis o Mallarméovi, Existence symbolismu
VILLIERS DE L'ISLE ADAM, August de. Axel. Dobré dílo, Stará Říše na Moravě, 1915, dostupné online: <http://kramerius4.nkp.cz/search/i.jsp?pid=uuid:87833280-a517-11e3-b74a-5ef3fc9ae867>
WEHMEYER, GRETE. Erik Satie. Gustav Bosse Verlag, Regensburg 1974

11

Symbolistní vlivy a tendence v hudební kultuře českých zemí

Přečtěte si:

KLÍMA, LADISLAV, VTEŘINY VĚČNOSTI, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1967

BŘEZINA, OTOKAR. Eseje. Votobia, Praha 1996, ISBN 80-7198-049-8

Další texty:

BERKOVEC JIŘÍ, Josef Suk. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1956

DEML, JAKUB. Sen jeden svítí. Odeon, Praha 1991, ISBN 80-207-039-8

HLAVÁČEK, KAREL. Básně. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1958

KLÍMA, LADISLAV. Svět jako vědomí a nic. In: Svět atd., Torst, Praha 2017,

ISBN 978-80-7215-560-6, str. 12–141

PAMMROVÁ, ANNA. Zrcadlo duše. Brněnské tiskárny, Brno 1945

12

Překonávání symbolistního myšlení

Přečtěte si:

GIDE, ANDRÉ. Těsná brána. Kamila Neumannová, Knihy dobrých autorů, ca 1910, dostupné online: <https://uloz.to/!bUfR3Wthn/andre-gide-tesna-brana-zip>

MURDOCHOVÁ, IRIS. Proti vybroušenosti. Světová literatura XXXVII, 1992/1, str. 108–111

Další texty:

GRACQ, JULIEN. Balkon v lese. Odeon, Praha 1966

KAMENÍK JAN. Prózy. Triáda, Praha 1995, ISBN 978-80-901861-1-4

ROBBE-GRILLET, ALAIN. Gumy. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1964